

Průsvih v Lystře

Převod materiálu

Jiří Bureš

Pořadí v lekci

11

Téma

Evangelium překonává pověry

Cíl

- Mladší děti uslyší, že se nemusíme bát.
 - Děti si uvědomí, že zázraky a popularita nevedou k Bohu.
 - Starší děti budou přemýšlet nad falešnými představami o Bohu.
-

Pro učitele

Biblický text: (Sk 14,1–7); Sk 14,8–28

Shrnutí děje: (Barnabáš s Pavlem cestují přes města Ikonium, Lystra, Derbe — a pak stejnou cestou zpět. Z Ikonie je vyžene část židů.) V Lystře Pavel káže. Uprostřed kázání uzdraví ochrnutého a vyvolá tím sbor lidí, kteří pokládají Pavla s Barnabášem za bohy. Přijde pohanský kněz a chce jim obětovat býky. Tomu se snaží oba zabránit a vše vysvětlit. Situace se zvrtné náhlým zásahem několika židů (z Ikonie), z jejichž popudu dav začne Pavla kamenovat. Pavel předstírá smrt, vyvázne s pomocí kresťanských přátel, a pak teprve pokračují s Barnabášem do dalšího města. Později při návratu Pavel povzbuzuje nové křesťany k vytrvalosti v utrpení.

Výkladové poznámky

Lystra bylo menší tržní město v Lykaonii (jižní Turecko). Chrám Dia byl blízko městských bran, byla zde nalezena i Hermova socha. Lystřané tedy oba bohy uctívali, což odpovídá příběhu.

Barnabáš byl vedoucím 1. misijní výpravy, **Pavel** pak hlavním řečníkem. V příběhu obě role odpovídají zmíněným bohům: Zeus jako vládce bohů, Hermes jako bůh — posel.

Uzdravení chromého: Hlavní důraz příběhu není na uzdravení, protože právě tímto uzdravením začíná celé nedorozumění při předávání evangelia. V příběhu zní kritika davové popularity a křesťanství, postaveného na zázracích a show.

Téma utrpení: Apoštolové říkají „jsme jen smrtelní lidé jako vy“ (Sk 14,15), doslova **stejně trpící** lidé. Téma utrpení se řeší i dál, za chvíli bude Pavel nespravedlivě kamenován, později ujišťuje křesťany, že musí „projít mnohým utrpením“, než vejdou do Božího království (Sk 14,22). Pavel mluví o křehkosti hlasatelů evangelia jako o dobré a nutné věci, protože poznal, že právě „v slabosti se projevuje má síla“, tedy síla Kristovy milosti (2K 12,9).

Téma pověry: Proměna bohů v člověka je náboženská představa typická pro řecké náboženství. Bohové jsou nesmrtelní vládcové a často v převleku navštěvují obyčejné smrtelníky. Nerozpoznat boha bylo nebezpečné, vedlo to zpravidla k naplnění temného osudu. Pavel tuto víru-pověru označuje za „marné věci“ (Sk

14,15).

Kamenování zde představuje spíše lynčování, než soud podle Mojžíšova Zákona. Událost zmiňuje Pavel v dopise 2K 11,25 („jednou jsem byl kamenován“).

Úskalí

Vtřlování řeckých bohů do lidské podoby může vnější připomenout jedinečné vtřlení Boha v Ježíši Kristu. Co říct, když se dťti na to zeptají? Rozděl je několik:

- Řetí bohové byli lidem stále podobní, byli to nesmrtelní nadlidé, bydlící na vysoké hoře. Menším dťtem můžeme říci, ať si zkusí představit, že by si někdo myslel, že Superman, Spiderman (nebo Šmoula) někde skutečně bydlí, občas ho nečekaně navštíví a potrestá, když není uctívý.
- Dalším rozdílem je to, že bohové si lidskou podobu oblékali jako převlek na chvíli, zato Bůh se stal řlovčkem napořád: Pán Ježíš si nesvlékl lidskou podobu a bolest ani na křiži. A jako vzkřísený řlovček se přimlouvá za nás jako za své bratry a sestry u Boha. Toto vysvětlení můžeme dodat starším, zvědavým dťtem.

Odkazy

Odkazy na starší přpravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro dťti

Předškolní dťti

Motivace s obrazy emocí

Urťitě znáte, jaké to je...

Když vás někdo pozorně poslouchá a povídá si s vámi. (*Nakreslíme klidný, usmřvavý obliřej.*)

Když se vám někdo směje. Když se vám někdo posmívá. Jak je to nepříjemné! (*Nakreslíme křivř rozchechtaný obliřej.*)

Když se na vás někdo zlobí. A chce vám něco oplatit nebo ňjak ublížit. To je nepříjemné. (*Nakreslíme rozzlobený obliřej.*)

řlovček by nejradši utekl, nebyl s nimi a nemluvil s takovými lidmi, co se mu smějí nebo se na ňj zlobí. Ale ňkdy je dřležitě zřstat.

Pavel se nebojí mluvit

A to zažil Pavel. Jednoho dne přišel Pavel do mřsta. Chtřl vyprávřt lidem o Pánu Bohu a o Ježíšovi. Takovou dřležitou zprávu jim chtřl říct. Pavel si stoupl na námřstí a začal mluvit. (*Ukážeme klidný, usmřvavý obliřej.*)

Nejdřív ho poslouchali nadšenř. Nejdřív chytali každé slovo, které Pavel řekl.

Pavel měl radost a mluvil dál. (*Ukážeme křivř rozesmátý obliřej.*)

Jenže pak se Pavlovi někdo začal posmívat. Ani nevěděl proč, začal se chechtat. Asi to nebyl moc chytrý ?lovák. Bylo to nepřijemné. A ostatní se přidali a chechtali se všichni.

Ale Pavel mluvil dál. To, co chtěl říct o Ježíšovi, bylo tak moc důležité. (*Ukážeme rozzlobený obličej.*)

Přestali se smát a poslouchali. Ale někoho to štvalo, že Pavel pořád mluví, že mu nic nevadí. Rozzlobil se. Vzal do ruky kámen a hodil. Někdo další se přidál a hodil taky.

To už bylo moc. To už bylo nebezpečné! Pavel dělal, že ho kámen zasáhl a spadl na zem. Tekla mu krev. Útočníci se lekli, mysleli si, že je mrtvý a rozutekli se.

Přišli přátelé, Pavlovi pomohli a obvázáli ránu, ze které mu tekla krev.

„Co budeš dál dělat, Pavle? Takhle to přece nejde.“

Ale Pavel se nebojí. To, co říká lidem o Bohu, je moc důležité. Přejde k jiným lidem, do dalšího města.

A zpívá si: „Boh je má ochrana, Boh je má záštita, s ním nemusím se bát.“

Varianta B: Jednoduchý příběh můžeme vyprávět i bez obrazů s pomocí písni *Boh je záštita má* (SV 23). Dřem nejprve vysvětlíme, co je záštita (ochranný štít — Boh nás chrání jako štít, kamkoli jdeme). Potom bychom vyprávění vždy u nepřijemné reakce zazpíváme spolu s dětmi refrén („Lidé se Pavlovi smáli, ale on si myslel: Boh je záštita má... s ním nemusím se bát“ A mluvil dál).

Školní a starší děti

(Pro klasické vyprávění doporučíme [starší zpracování úlohy](#).)

Případ Velký přešvih

Nabídneme dětem, že budou dnešní příběh vyprávět samy. Nebude to ale lehké — musí se totiž proměnit v detektivy a pokusit se zrekonstruovat, co se stalo. K dispozici mají př detektivních stop (zdroj informací) a seznam přti důležitých postav. A musejí najít odpověď na tři klíčové otázky!

Pro vtažení do děje doporučíme použít pro postavy obrázky, např. z flanelografu (důležitý je obrázek davu); jinou možností jsou velké kartičky nadepsané jmény. Podobně je velmi vhodné stopy vytisknout na různé papíry, případně upravit jejich vzhled (vytržený list z deníku, papír s poznámkami ke kázání). Pro větší efekt je možné použít i techniku (např. nahrát policejní výpověď do mobilu, nebo barevně vytisknout obrazovku ze sociálních sítí). S lepší přípravou děti příběh silněji prožijí!

Nakonec je důležitý společný prostor, kde budou děti pátrat, např. velký stůl bez židlí nebo magnetická tabule, kam mohou umístit postavy a stopy. Podle schopností skupiny zvolíme buď samostatné pátrání, nebo dětem aktivně pomůžeme (např. společným řazením stop a návodnými otázkami). Úkolem je dobrat se příběhu děje (viz např. výše „shrnutí děje“), děti jej na závěr mají vyprávět, např. s pomocí obrázků/postav. Pro naplnění cíle hodiny je vhodný závěrečný rozhovor. (V případě nouze můžeme také příběh „přesíť oima postav“ sami.)

Zadání: Pavel a Barnabáš přišli do města Lystra lidem předat evangelium, zprávu o Ježíši Kristu. Ale věbec se to nepovedlo... Místo toho došlo k velkému přešvih. Vypátrejte, co se stalo!

Otázky: Co přesně a v jakém pořadí se stalo v Lystře? Čím se podařilo získat přízeň a zájem mnoha lidí? Proč to nakonec nepomohlo k rozšíření evangelia?

Postavy p?íb?hu: Pavel, Barnabáš, obyvatelé Lystry, chromý muž, pohanský kn?z.

Stopy / zdroje informací: ?lánek z Lysterských novinek, výpov?? sv?dka na policii, kousek Pavlova kázání, záznam ze sociálních sít (Twitter), zápis z deníku k?es?anky z Pavlova doprovodu.

Lysterské novinky: Z „boh?“ se vyklubali podvodníci

V sobotu propukly v našem m?st? náboženské nepokoje. Dva muži, zvaní k?es?ané, p?i nich byli odhaleni jako náboženští podvodníci.

V sobotu ráno vystoupili na nám?stí dva Židé cizího p?vodu a p?edstavili novou víru, zvanou „Ježíšova cesta“. Uprost?ed ?e?i ukázal jeden z nich jménem Pavel na chromého žebráka Alexandra. Podle sv?dk? odhodil poté chromý hole a ud?lal n?kolik krok?.

Jak se ukázalo pozd?ji, oba muži jsou *nebezpe?ní cizinci*, kte?í vyvolávají nepokoje a snaží se k nám vnést víru, která odporuje našim tradicím. Pokud jde o chromého, máme informace, že mohlo jít o p?edem domluvený trik. Redakce vše dále prov?uje.

Po „uzdravení“ Alexandra se nám?stí rychle zaplnilo a dav za?al volat „*bohové, bohové!*“ a tancovat kolem obou muž?. Náš kn?z p?ivedl dva býky a cht?l je ob?tovat. Oni odmítli, a to samoz?ejm? rozzlobilo ob?any. Pochopili, že se jedná o podvodníky. Zavládl zmatek, vzduchem létaly kameny a jiné p?edm?ty. Muži zmizeli.

„*Cizinci jsou pry?, našim ob?an?m již nic nehrozí,*“ prohlásil starosta pro náš list. „*Jejich náboženství vyvolává násilí a my rozhodn? zabráníme, aby se ší?ilo,*“ dodal.

Adriana Populos

Policie Lystra, výpov?? sv?dka

Sv?dek: Kn?z p?ivedl býky a cht?l je ob?tovat. K?i?el: „sestoupili k nám bohové v lidské podob?“. Oba pachatelé volali „Jsme oby?ejní lidé!“

Vtom za?al n?kdo volat: „Podvodníci“. Podle sv?dka n?jací židé. Jiný: „Ni?í naši víru!“ Sv?dek si nepamatuje, kdo první hodil kamenem. Další se p?idali, asi 30 kamenujících. Sv?dek ví jen to, že on sám neházel.

Muž jménem Pavel byl zasažen kamenem do hlavy, padl na zem. Podle sv?dka byl na míst? mrtev. Pozd?ji vid?l, jak nesou jeho t?lo z brány. Když byl Pavel zabit, lidé se lekli a p?estali kamenovat. Druhý pachatel se vmísil do davu a utekl.

Mrtvolu Pavla se nepoda?ilo zajistit.

Kázání (Pavlovy poznámky)

P?átelé, Lyst?ané, to je nedorozum?ní! Já nejsem ?ecký b?h Hermes a tady Barnabáš není Zeus hromovládce. To je nesmysl, my jsme jen oby?ejní lidé, stejn? jako vy!

Jsme oby?ejní, ale máme neoby?ejnou zprávu: N?jací bohové jako Hermes a Zeus, kte?í ovládají po?así a ob?as se p?em?ní do lidské podoby, v?bec neexistují. Jsou to pov?ry; a pov?ry vás matou a ubližují vám.

B?h je jediný a je pro všechny, pro nás i pro vás. On jediný všechno stvořil, blesky, vítr, zemi a moře. I váš národ miluje a doprovází, i když si to zatím neuvědomujete. [...]

Twitter @LystraRulez

před 8h Naprosto výtečná akce na náměstí. Jeden mluví a druhý to organizuje. KŘESŤANI. Superhustý, #ToMusiVidet! Nebo spíš slyšet J #JezisovaCesta

před 7h Alexandr. Ten chromá? vod brány. CHODÍ, nekecám. JJJ Ty dva jsou prostě BOŽÍ. #NemoznyJeMozny #ZazrakyFungujou

před 4h Cože??? Normální oslava, lidi zpívali, tančili, klaněli se jim. A ty dva to ZRUŠILI... prej nejsou bohové. No a co, jako? Proč kazíte zábavu? #BlbouniKrestansky

před 1h twl lidi BRAŤTE SE ty křesťani sou ultra-divný! vemte ŠUTRY a pojďte!!! Chceme NAŠE SILNÉ BOHY, ne tydle ubožáky s ukřižovaným *****. #LystruNedame

Můj milý deníku,

dnes: zážitek strachu. Lidé zažali křik a házet kameny. Úplně mi zatuhly nohy. To jsi křesťanka?, letělo mi hlavou, ale nedokázala jsem zareagovat, udělat aspoň něco, zakřiket, bránit Pavla. Věbec nic. A pak ho trefili a on tam ležel. Mrtvý! Šok.

Jeden bratr: chytني ho, odnesem ho pryč! Poslechla jsem. Teprve za branou se mi tělo pohnulo v rukou. Pavel! Celou dobu to jen hrál. Pavel žije! — geniální trik :-D

Sotva se postavil, a hned že půjde zpátky do Lystry. Neblázni! Ty se nebojíš těch lidí? Říkám mu. Pavel potěšil hlavou. „Lidi se nebojím. Oni jsou v zajetí pověry. A strachu. Ale pravda je silnější.“ Usmál se a byl pryč.

Milý deníku: pravda je silnější než pověry — zapisuju do Tebe:-) a budu nad tím přemýšlet!

Závěrečný rozhovor

Spolu s dětmi přemýšlíme: zažily už někdy chování velkého davu? Davové oslavování? Davovou nenávist? Viděly podobné situace v médiích? (Ve sportu, na záběrech z demonstrací, mohou to znát i ze školy...) Lidé se ve skupině chovají často jinak, snadno se nechají ovlivnit, strhnout k něčemu zlému.

V příběhu se zdá: možná by se toho mohlo využít, považují nás za bohy... Občas to někdo zkouší. Politikové, prodejci — a někdy i kazatelé. Ale Pavel to odmítl. Efekty a pověry brání evangelium — i dnes. Ježíš přišel sloužit, nepřišel jako slavný showman.

Přesah — souasně pověry

Pověry doprovázejí křesťanství, pronikají do literatury i filmu. Klasickým příkladem je stará pověra o Ježíšově původu, podle které byl Ježíš synem nikoli Panny Marie, nýbrž římského vojáka Pantery. K pověře došlo záměnou slova Parthenos (panna) za jméno Pantera.

Zajímavý je pohled i na etné souasně pověry (dětí mohou některé znát). Například: [Ježíš měl manželku, svou učednici Marii Magdalénu; Ježíš nezemřel na kříži, ale přežil se a žil pak v Indii \(kde má i svůj hrob\)](#); *Svatá Trojice je Bůh, Ježíš a Panna Marie (pověra z Koránu); křesťanství vede k násilí a válkám.*

(Jak by d?ti na tyto názory odpov?d?ly?)

Naposledy je d?ležité, aby sami k?es?ané nepodlehli pov?rám. Nap?íklad: *Židé nám uk?ižovali Ježíše* (Ježíš byl také žid a ne všichni židé jej cht?li uk?ižovat); *Evropa je k?es?anská* (jiné kontinenty mají mnohem v?tší procento k?es?an?); *B?h splní každou modlitbu, když v n?ho dost v?íš* (B?h slyší každou modlitbu, ale není automatem na spln?ná p?ání).

Liturgie

Písn?

B?h je zástita má (SV 23); *Bojujte bojujte dál* (SV 17);

Víc než oko spat?it smí (SV 368); *Pán B?h je síla má* (EZ 182);

Dob?e staví kdo zná a ví (EZ 192); *Dej nám moudrost, odvahu* (EZ 672)

Nový zp?vník: kánon [Pánu dík vzdávejte zástupové](#)

Biblický text k zapamatování

Zv?stujeme vám, abyste se od t?chto marných v?cí obrátili k živému Bohu. (Sk 14,5)

Rituál

Spole?né setkání lze pravideln? *zahajovat písní* nap?. [Dík slov?m tvým](#). Krátká je píse? *Dál p?ece nejdeme sami* (SV 39). Dá se využít také refrén písn? *To já, ó Pane m?j* (SV 331) a její první sloka „Koho pošlu, kdo se hlásí...” Na tyto písn? se dá navázat p?edstavením postavy, o které si dnes budeme povídat.

Zahájení s pomocí *výtvarného znázorn?ní*: Do sv?tla reflektoru [na plakátu](#) umístíme dnešní postavu (?ernobílý obrázek), po vypráv?ní ji mohou d?ti vybarvit. Dnes je to Pavel (a Barnabáš).

Okénko do bohoslužeb

Rozhovor — pov?ra

Víte, co je to pov?ra? Zkuste ?íct n?jaký p?íklad pov?ry (?erná ko?ka, t?ináctka, stoupnutí na kanál). Pov?ry jsou silné, v letadlech nap?. chybí sedadla s ?íslem 13 a v hotelech ?asto nemají 13. patro.

Pov?ra — v tom slyšíme slovo víra. Víra — v?ít — pov?ra. Pov?rám lidé také v?í a spoléhají se na n?, v n?em je to blízke tomu, jak v?í k?es?ané. Ale všim?te si — ?erná ko?ka, t?ináctka, kanál — ty pov?ry mají n?co spole?ného. Vzbuzují strach, d?sí ?lov?ka. A ten, kdo se bojí, ten m?že ud?lat n?co nebezpe?ného. Víra je jiná. ?lov?ka od strachu osvobozuje.

P?edm?t — kámen

Co se dá ud?lat z kamene? N?co dobrého: Postavit d?m nebo zídku. Postavit hráz na ?ece nebo na rybníku. Vybudovat cestu.

Ale kámen m?že být také nebezpe?ný, m?že být také zbraní. N?kdo kámen vezme a hodí po n?kom druhém. A další se p?idá. A další.

Dnes uslyšíte další napínavý příběh apoštola Pavla. Lidé se budou rozhodovat mezi dobrým a zlým. A dojde i na kameny.

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti za Ježíše. On je ta cesta, pravda i život. On je silnější než všechny výmysly a pověry, kterých se dnes lidé bojí. Chceme ho následovat — dej nám k tomu sílu a odvahu, prosíme. Amen.

Odkaz na pracovní list

[16 Nejsme bozi](#)

[10 První misijní cesta](#)

[11 Nejsme bozi](#)

Kam dále

[Eva Kejřová, aktualizovala Radka Věelná: Nejsme bozi – první misijní cesta](#)

Odkaz na píseň

[Bůh je záštita má \(SV23\)](#)

[Bojujte, bojujte dál, pohleďte jen, v dálce svítá](#)

[Víc, než oko spatřit smí \(SV368\)](#)

[Pán Bůh je síla má, všechna obrana má](#)

[Dobře staví, kdo zná a ví, jak má v Bohu doufat](#)

[Dej nám moudrost, odvahu pro dny obav](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdeme sami IV \(s apoštolů, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 14,8–28](#)